

2009D38513

28 385

**Ontwerpbesluit houdende de wijziging van het
Besluit gebruik meststoffen en het Besluit
glastuinbouw (vierde actieprogramma
Nitraatrichtlijn)**

Verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de fractie van het CDA een aantal vragen en opmerkingen aan de ministers van LNV en VROM gesteld om nadere inlichtingen in te winnen over het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit gebruik meststoffen en het Besluit glastuinbouw (vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn) (28 385, nr. 149).

voorzitter van de commissie,
Atsma

griffier voor dit verslag,
Peen

Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende besluiten welke onderdeel zijn van het pakket ter indiening van het vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn. De vaart zit er goed in, met, zoals be- loofd, optimale betrokkenheid van de Kamer. Dat stemt de leden van de CDA-fractie tevreden. Echter, nog steeds geldt: zorgvuldigheid boven snelheid. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat, hoewel het wetsvoorstel en bijbehorende besluiten ruimte bieden, er veel inspanning van de agrarische ondernemers en hun ondernemerschap wordt ge- vraagd.

Bodemvruchtbaarheid

De Nitraatrichtlijn stelt dat de fosfaatgebruiksnorm in relatie tot behoud van de bodemvruchtbaarheid dient te worden gezien. Anders vertaald: de normen dienen rekening te houden met de gewasbehoefte waarbij het milieurisico als meest limiterende factor telt. Ook hier geldt dus dat de invulling van het actieprogramma vóór de normen gaat. Het actiepro- gramma biedt ruimte om juist de bodemvruchtbaarheid centraal te stellen en de fosfaatgebruiksnormen toe te snijden op bedrijf en gewas. Die ruimte dient te worden benut. Bodemvruchtbaarheid is de basis voor bedrijfsrendement en gewasopbrengst. De kringlopen in de bodem op het gebied van stikstof, fosfaat en koolstof dienen geoptimaliseerd te worden. De aandacht voor organisch stofgehalte is geheel afwezig in het vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn en dat baart de leden van de CDA-fractie zorgen. Een te laag organisch stofgehalte geeft meer milieurisico door verhoogde uitspoeling, meer opbrengstrisico, een hogere ziektegevoelig- heid, een hogere stuifgevoeligheid, het vraagt om meer inzet van chemische middelen, enzovoort. Dat kan niet de bedoeling zijn. De leden van CDA-fractie pleiten voor het centraal stellen van de bodemvrucht- baarheid. Noodzakelijk hierbij is om de gebruiksnormen toe te snijden op bedrijf en gewas. Bijvoorbeeld door extra ruimte te geven voor bodem- verbeteraars betacal, champost, dikke fractie uit mestbe- en verwerking, vaste stromest en compost. Juist deze zorgen namelijk voor een verbe- tering van de bodem. Ook het juiste moment van toediening is belangrijk. Het voorstel voor een kortere uitrijperiode is voor bepaalde delen van Nederland erg knellend en milieukundig discutabel. Tevens komt in het vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn weinig terug van de breed door de Kamer uitgesproken wens om milieudoelen te halen op een wijze die meer is toegesneden op bedrijfsspecifiek beleid en flexibele normen. De leden van de CDA-fractie wachten met spanning de onderhandelingen af over dit punt. Kunnen de ministers van LNV en VROM en de staatssecre- taris van VW uiteenzetten op welke wijze de tussenliggende periode door de ondernemers kan worden gebruikt om de extra benodigde mestopslag te realiseren? Denk bijvoorbeeld aan stimulansen door middel van subsidieregelingen, het vergemakkelijken van procedures en dergelijke?

Bemestingsvrije zone

Over overbodige of onnodige middelvoorschriften gesproken: de leden van de CDA-fractie willen nog een punt op dit vlak naar voren brengen, te weten de verplichte bemestingsvrije zone. Uit onderdeel K van de Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet begrijpen de leden van de CDA-fractie dat deze in zijn huidige vorm blijft bestaan. Voor de betrokken onder- nemers staat een dergelijke systematiek gelijk aan diefstal. Daarnaast frustreert deze verplichting het draagvlak bij ondernemers om deel te nemen aan allerlei vrijwillige randenprojecten die (door hun hoge deel- name) veel meer milieuwinst sorteren en bijdrage aan behoud van de biodiversiteit. De leden van de CDA-fractie vragen zich af of er niet met de

EU een doelstelling valt af te spreken voor een bepaald aantal ha akkerranden dat Nederland in moet vullen. Ondernemers kunnen vervolgens op vrijwillige basis en tegen vergoeding akkerranden aanleggen (aansluitend bij de huidige vrijwillige akkerranden) of de bemestingsvrije zones kunnen volledig op gronden van terreinbeherende organisaties worden gelegd. De nota van toelichting spreekt immers uit dat gebleken is dat enkele segmenten van beeklopen met een niet-natuurlijke oorsprong ecologisch gezien weinig waardevol zijn en sommige nog niet aangewezen gebieden wel waardevol zijn. Hierop zijn de kaarten aangepast, zodat de trajecten in ecologisch opzicht beter op elkaar aansluiten en het waterecosysteem beter zal worden beschermd. Nota bene, de echte kaarten ontbreken nog, daar valt nog niets over te zeggen. Het effect is dat nu meer beeklopen met aangrenzende landbouwgrond zijn aangewezen. Kunnen de ministers van LNV en VROM en de staatssecretaris van VW uiteenzetten hoeveel effectief te gebruiken cultuurgrond moet worden ingeleverd? Deze aanpassing wordt doorgevoerd zonder dat, tot onvrede van de leden van de CDA-fractie, de systematiek is aangepast. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat ook op dit punt tot maatwerk dient te worden gekomen en ziet graag voorstellen van de ministers van LNV en VROM en de staatssecretaris van VW. De leden van de CDA-fractie vragen zich verder af of het instellen van bemestings/teeltvrije zone ook getoetst is door ACTAL. Wegen deze maatregelen ten behoeve van het inperken van milieurisico's op tegen de (administratieve) lasten voor de ondernemers/ overheidscontroleurs. De leden van de CDA-fractie willen deze zorg illustreren met een voorbeeld uit het wettelijke gebruiksvoorschrift met betrekking tot de zone; «Om terrestische niet-doelwit planten te beschermen zijn de toepassingen uitsluitend toegestaan indien gebruik wordt gemaakt van een:

- overkapte beddenspuit met spuitdoppen XR11004 + UB8504, of
- sleepdoek met driftarme dop en een teeltvrije zone van 0,5 meter, of
- lage spuitboomhoogte** met driftarme Venturidop en kantdop + luchtondersteuning + 0,5 meter».

Als laatste vragen de leden van de CDA-fractie zich af of en zo ja, op welke wijze sprake is van een vergoeding of compensatie. Als er geen sprake is van een vergoeding of compensatie zijn de staatssteunregels dan nog steeds een struikelblok of spelen andere zaken een rol? Graag ontvangen de leden van de fractie van het CDA hierop een reactie.

Teelt- en systeeminnovaties, precisielandbouw en toedieningstechnieken

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat teelt- en systeeminnovaties nodig zijn om op de lange termijn te komen tot beperking van de (stikstof)uitspoeling, zonder dat kwaliteit, opbrengst en rentabiliteit van gewassen in het geding komt. Voortzetting van het innovatiespoor waar sector en overheid reeds mee bezig zijn, is dus essentieel. Denk ook aan de doorontwikkeling van de precisielandbouw waarmee maatwerk per gewas/bodem kan worden gerealiseerd. Op het gebied van mineraleninput, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld opbrengst- en kwaliteitsverbetering, klimaat, energie, bodem, water en gewasbescherming kunnen via precisielandbouw doorbraken bereikt worden. Er is echter wel tijd, geld, onderzoek en kennisverspreiding nodig om bijvoorbeeld bodem- en gewassenmerken te vertalen naar plaats specifieke bemesting. Kan de minister van LNV uiteenzetten of via pilots precisielandbouw en systeeminnovaties verder doorontwikkeld kunnen worden? De innovatiekracht van de sector heeft geleid tot forse reductie van ammoniak. De leden van de CDA-fractie vragen wederom aandacht voor toedieningstechnieken, waaronder de sleepvoet, welke kunnen bijdrage aan optimalisatie van de kringlopen en behoud van bodemvruchtbaarheid. De leden van de CDA-fractie vragen zich verder af op welke wijze andere lidstaten

met het toedienen van mest omgaan in relatie tot de Nitraatrichtlijn, maar ook de NEC-richtlijn. Kan hier een overzicht van worden gegeven? Is duidelijk wat de gevolgen zijn van de kortere uitrijperiode in bepaalde gebieden, voor de veehouderij en de akkerbouw, maar ook voor de loonwerkers?

Gebruiksnormen

De leden van de CDA-fractie zijn verheugd dat met dit wetsvoorstel gehoor wordt gegeven aan de vraag van de ondernemers om meer flexibiliteit in het systeem in te brengen. Met het wetsvoorstel wordt voorzien in een wettelijke basis voor differentiatie van fosfaatgebruiksnormen naar gewasopbrengst, zoals door de motie-Koopmans/Cramer (Kamerstukken II 2008/09 28 385, nr. 124) is verzocht. Echter, het gaat hier wel om een eerste stap; de basis is gelegd en het onderzoek is gestart. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat, als deze differentiatie ook voor stikstof en andere mineralen moet gaan gelden, ook kan worden voorzien in een optimale mineralenvoorziening voor alle plantaardige teelten op zand, klei en veen. De huidige uitzondering voor suikerbieten en frietaardappelen is, wat de leden van de CDA-fractie betreft, te mager. De huidige mogelijkheden voor flexibele bemesting met stikstof beperken zich tot een zeer beperkte differentiatie voor frietaardappelen en suikerbieten met als enige indicator opbrengst. Daarnaast kan bij weerscalamiteiten op «ad hoc basis» een verhoging van de gift worden toegestaan. Dit terwijl de Nitraatrichtlijn voorschrijft dat gewassen bemest moeten worden met stikstof op basis van o.a. grondsoort, bodemkenmerken, stikstofvoorraad bij begin van de teelt en levering van stikstof gedurende het seizoen, opbrengst en weersomstandigheden. Nu de motie-Koopmans (Kamerstukken II 31 945, nr. 8) door de Kamer is aangenomen, vragen de leden van de CDA-fractie zich af welke mogelijkheden de minister in de wet- en regelgeving in gaat bouwen om flexibele Nitraatnormen te realiseren? Kunnen de ministers van LNV en VROM en de staatssecretaris van VW toezeggen dat een werkelijk flexibel systeem (uiteraard met inachtneming van uitvoeringskosten en mogelijkheden tot controle en handhaving) per 1-1-2014 (start vijfde actieplan Nitraatrichtlijn) kan ingaan?

Mestbe- en verwerking

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat aandacht voor de mineralenverhouding en de werkingscoëfficiënt van producten essentieel is voor behoud van de bodemvruchtbaarheid en de Nederlandse agrarische sector. De leden van de CDA-fractie zijn dan ook verheugd dat er in het voorliggende wetsvoorstel aandacht is voor mestbe- en verwerking. In het wetsvoorstel wordt alvast ruimte gecreëerd voor de mestbe- en verwerkingsproducten. Dit zal voor een stimulans zorgen om de mestbe- en verwerkingsproductietechnieken te verbeteren. De leden van de CDA-fractie zijn na beantwoording in het plenaire debat op 1 juli 2009 enigszins gerustgesteld. De leden van de CDA-fractie pleiten voor het gebruik van verwerkte producten dat een grote bijdrage zou kunnen leveren aan het verminderen van de milieudruk vanuit de landbouw. De minister van LNV heeft tijdens het plenaire debat een toezegging gedaan dat zij de Kamer zal informeren over de ontwikkelingen. De leden van de CDA-fractie vragen om een evaluatiemoment nadat de resultaten van de pilots bekend zijn, en dan te bezien of wellicht het een en ander in een wetswijziging vervat kan worden. Steeds meer van dat soort producten, uiteraard goed gecertificeerd en geborgd, moeten buiten de landbouw hun weg kunnen vinden, ter voorkoming van het gebruik van milieu-onvriendelijke kunstmest en ter verduurzaming van de veehouderij.

Stroomgebiedsplannen vervanging Nitraatrichtlijn

De door de leden van de CDA-fractie opgebrachte optie om de stroomgebiedsplannen horende bij de Kaderrichtlijn Water ter vervanging van de Nitraatrichtlijn actieprogramma's, is serieus bekeken en behandeld. De minister heeft bij het plenaire debat aangegeven dat zij bereid is de mogelijkheden om de stroomgebiedsplanbenadering in combinatie met de aangenomen motie Snijder-Hazelhoff (Kamerstukken II 2008/09 28 385, nr. 123) te onderzoeken. Kan de minister uiteenzetten op welke termijn de Kamer het onderzoeksvoorstel kan verwachten? En brengt zij deze ervaringen over naar andere lidstaten?

De leden van de CDA-fractie hebben nog een afgeleide vraag: komt er bovenop de bestaande Kaderrichtlijn Water en de OSPAR-conventie nu een derde «afspraak», te weten Kaderrichtlijn Mariene Strategie? Is hier sprake van een ongewenste opeenstapeling van wetgeving? Graag ontvangen de leden van de CDA-fractie de reactie hierop.

De voorzitter van de commissie
Atsma

De griffier van de commissie
Dortmans